

Helsingin yliopiston logopedian oppiaineen kirjoitusohjeet

Nämä kirjoitusohjeet on tarkoitettu tieteellisen tekstin (esim. essee, kandidaatintutkielma, pro gradu -tutkielma) kirjoittamisen avuksi.

Helsingin yliopiston logopedian oppiaineessa käytetään uusimman nk. APA-manuaalin (*Publication Manual of the American Psychological Association*) ohjeistuksia. APA-manuaali löytyy sekä verkosta (<https://www.apastyle.org/manual>) että kirjastosta.

KIELI- JA ULKOASU

- Huolehdi siitä, että tekstillä on selvä rakenne ja että teksti etenee sisällöltään loogisesti.
- Jokaisen lauseen tulee olla ymmärrettävä ja jokaisen kappaleen mielekäs.
- Karsi tekstistä turhat lauseet ja ajatukset pois. Tiivis ja mietitty teksti on helpommin luettavaa ja selkeämmin hahmotettavaa kuin rönsyilevä teksti.
- Sekä nk. aihe- että tutkijalähtöinen kirjoitustyyli kuuluvat kumpikin tieteelliseen tekstiin. Pyri kuitenkin kirjoittamaan ensisijaisesti aihe- lähtöisesti - nosta siis tekstissäsi mieluummin esiin asia kuin tutkija.
Esimerkki aihe- lähtöisestä tekstistä: *Ilmastonmuutoksen on todettu aiheuttavan talvien lämpenemistä (Luukkainen, 2002).*
Esimerkki tutkijalähtöisestä tekstistä: *Luukkainen (2002) on raportoinut, että ilmastonmuutoksen on todettu aiheuttavan talvien lämpenemistä Suomessa.*
- Vältä vierasperäisiä sanoja ja suoria käännöksiä. Pyri siihen, että tekstisi on mahdollisimman hyvää suomea.
- Tekstissä käytetyt suorat lainaukset on aina merkittävä lainausmerkein ja niihin on merkittävä tarkka lähdeviite. Suoriin lainauksiin on merkittävä myös tarkat sivunumerot.
- Kappaleet erotetaan selvästi toisistaan joko sisennyksellä tai tyhjällä rivillä. Käytä samaa tapaa tekstissä koko ajan.
- Huolehdi siitä, että tekstissä ei ole 1-2 lauseen kappaleita. Jos kappale jää lyhyeksi, yhdistä se tekstiä edeltävään tai sitä seuraavaan kappaleeseen.
- Taulukoiden ja kuvioiden tulee olla luettavissa omana itsenäisenä kokonaisuutenaan. Ne otsikoidaan ja kaikki käytetyt lyhenteet avataan lukijalle joko taulukon/kuvion otsikon yhteydessä tai taulukon alla olevalla seliterivillä.
- Jokaiseen tekstiin sisällytettyyn taulukkoon / kuvioon on viitattava tekstissä. Viittaus tehdään heti kun taulukkoon/kuvioon sisällytettävää asiaa aletaan käsitellä tekstissä.
- Käytä teksteissäsi nimiösivua, jossa tekstin otsikko tulee sivun keskelle. Sivun oikeaan alalaitaan tulevat seuraavat tiedot: nimi ja opiskelijanumero, oppiaine (Logopedia) ja osasto (Psykologian ja logopedian osasto), tiedekunta (Lääketieteellinen tiedekunta) ja yliopisto, tekstin kirjoittamisen ajankohta, kurssi, johon teksti liittyy, kurssin koodi sekä kurssista saatava opintopistemäärä, mahdollinen työn ohjaajan nimi (kandit, gradut) sekä maininta mahdollisesta tutkimuskokonaisuudesta, johon työ nivoutuu (emohanke / kandit, gradut).
- Sisällysluettelo laitetaan omalle sivulleen. Sitä käytetään vain tarpeen mukaan. Lyhyissä teksteissä sisällysluettelo ei tarvitse käyttää.

- Tekstin pistekoko on (Times New Roman) 12 ja riviväli 1,5. Otsikkohierarkian voi osoittaa kirjasinkoolla tai numeroinnilla. Tekstissä annetut esimerkit sisennetään ja voidaan kirjoittaa pienemmällä kirjasinkoolla.
- Oppiaineessa käytetään seuraavia asetuksia: sivunumerointi alkaa ensimmäiseltä tekstisivulta, kansilehteä ja sisällysluettelosivua ei numeroida, marginaalien leveys ja korkeus on n. 2,5-3 senttimetriä, tekstin vasen reuna tasataan. Haluttaessa voidaan tasata myös tekstin oikea reuna.

LÄHDEVIITTAUS TEKSTISSÄ

- Lähdeviitteitä tulee käyttää tarkasti. Tekstissä tulee olla selvää, mistä esitettävä ajatus on peräisin. Jos virkkeessä ei ole viitettä, on teksti kirjoittajan omaa. Jos viittausala on pidempi kuin yksi virke, tulee viitteen ja virkkeen välinen viittaussuhde käydä esiin tekstin rakenteesta; esimerkiksi: *Luukkainen (2000) toteaa, että ilmastonmuutoksen on todettu aiheuttavan talvien lämpenemistä Suomessa. Hän toteaa edelleen, että myös kesien keskimääräinen lämpötila nousee.*
- Lähteisiin viitataan tekstissä kirjoittajan/kirjoittajien sukunimellä ja julkaisun ilmestymisvuodella. Sivunumerot ilmoitetaan ainoastaan suoraa lainausta käytettäessä. Monografioihin viitattaessa viitetietoon voidaan haluttaessa liittää sivunumerot.
- Lähdeviite merkitään aina virkkeen pisteen sisäpuolelle. Logopediassa ei käytetä viittaustapaa, jossa lähdeviitteet merkitään virkkeen ulkopuolelle pisteen jälkeen.
- Logopediassa ei käytetä lyhennettä ”Mts.” (mainittu teoksen sivulla). Tekstissä käytetään koko ajan samaa viittaustapaa eli merkitään kirjoittajan/kirjoittajien nimet ja tekstin julkaisuvuosi.
- Pyri käyttämään ensisijaisesti kädessäsi pitämiin lähteisiin (saatavilla oleviin), ei nk. toisen käden lähteisiin. Mikäli tieto on niin vanha, ettei alkuperäistä viitettä ole saatavilla, esitä se seuraavasti: *”Jo Bateman (1916, ks. Ingram, 1999) totesi...”*
- Huomioithan, että useimmat oppikirjat ovat toisen käden lähteitä. Käytä siis oppikirjoja lähteenä harkiten. Esimerkiksi jatko-opintoihin ja yliopisto-opintoihin tarkoitettuja oppikirjoja voidaan harkinnan mukaan käyttää tieteellisen tekstin lähteenä.
- Jos viite ilmoitetaan tekstissä (ei sulkumerkkien sisällä), tulee kirjoittajien nimen väliin ja-sana; esimerkiksi: *”Luukkainen ja Möttönen (2000) ovat tutkineet...”*. Jos viite sijoitetaan sulkumerkkien sisään, tulee käyttää &-merkkiä ja-sanana sijaan; esimerkiksi: *”On todettu, että Suomen talvet lämpenevät ilmastonmuutoksen myötä (Luukkainen & Möttönen, 2000).”* Ja-sanana ja &-merkkiä edeltävän nimen jälkeen ei tule pilkkua.
- Jos viitteellä on yksi tai kaksi kirjoittajaa, mainitaan ne aina viitettä käytettäessä. Jos kirjoittajia on kolme tai enemmän, käytetään koko ajan seuraavaa viittaustapaa: *”Möttönen ym., 2000”* (tai: *”Möttönen tutkimusryhmineen”* tai *”Möttönen ja ryhmä”* tms.).
- Erotä täysin saman kirjoittajan/kirjoittajien teokset toisistaan pilkulla. Jos teoksia on useita samalta vuodelta merkitse ne aakkosin. Esimerkiksi: *Aaltonen, 2005a, 2005b ja 2010*).
- Jos käytät useampaa lähdettä kerrallaan, listaa ne sulkumerkkien sisään aakkosjärjestyksessä. Esimerkiksi: .... (Aaltonen, 2010; Luoto & Aaltonen, 2007).

- Jos käytät ”ks. myös” -rakennetta, alkaa aakkostus sen jälkeen uudelleen. Esimerkiksi: ...(*Aaltonen, 2010; Aaltonen, Meri & Luoto, 2005; Luoto & Aaltonen, 2007; ks. myös Aaltonen, 2005a; Luoto & Meri, 1998*).
- Jos viittauksen lyhentäminen (= ym. merkinnän käyttö) aiheuttaa sen, ettei lukija voi olla varma mihin lähteeseen viitataan, viittaus täytyy jättää lyhentämättä tai lyhentää toisin. Esimerkiksi: kirjoittajia ”*Salonen, Lehtinen & Olkinuora, 1998*” ja ”*Salonen, Lepola & Niemi, 1998*” ei voi lyhentää muotoon ”*Salonen ym., 1998*”, vaan kaikki kirjoittajat tulee mainita tai lyhentää muotoon: ”*Salonen, Lehtinen ym., 1998*” ja ”*Salonen, Lepola ym., 1998*”.

LÄHDELUETTELO:

- Lähdeluettelo laaditaan sukunimen mukaiseen aakkosjärjestykseen. Riippuvaa sisennystä voi käyttää. Älä kuitenkaan sisennä rivejä sarkaimella tai välilyönneillä, vaan word-ohjelman nk. paragraph-toiminnolla. Viitetiedot voidaan erottaa toisistaan myös ylimääräisellä välilyönneillä. Tällöin sisennystä ei käytetä.
- Lähdeluettelossa usean kirjoittajan nimiluetteloon ei tule pilkkua ennen &-merkkiä.
- Sivunumeroiden väliin tulee lyhyt ajatusviiva (–), ei lyhyt yhdysmerkki (-).
- Lähdeluettelossa kursivoidaan aina teoksen nimi. Jos on kyse toimitetusta teoksesta poimitusta artikkelista, kursivoidaan teoksen nimi, ei artikkelin nimi. Jos on kyse tieteellisestä lehdestä, kursivoidaan lehden nimi, sitä seuraava pilkku ja vuosikerran numero. Jos teos on ilmestynyt julkaisusarjassa, kursivoidaan julkaisusarjan nimi.
- Jos teoksen nimessä on useita sanoja, käytä isoa alkukirjainta pääsääntöisesti vain niistä ensimmäisessä. Käytä silti isoja alkukirjaimia sanoissa, joihin iso alkukirjain kuuluu kyseisen kielen konventioiden mukaisesti (esim. erisnimet tai englanninkieliset kielten nimet). Kirjoita lehtien nimet niin kuin lehdet itse kirjoittavat ne – englanninkielisessä tekstissä sisältösanat alkavat usein isolla alkukirjaimella.
- Jos teoksen nimessä on otsikko ja alaotsikko, käytä niiden välissä kaksoispistettä. Jos kuitenkin teoksen alkuperäisessä otsikossa käytetään jotain muuta välimerkkiä, käytä sitä. Jos teoksen nimeen kuuluu kaksoispisteen tai ajatusviivan jälkeinen alaotsikko, kirjoita se suomenkielisessä teoksessa pienellä alkukirjaimella, muun kielisessä teoksessa isolla kirjaimella. Kysymysmerkin, huutomerkkin tai pisteen jälkeinen alaotsikko alkaa aina isolla kirjaimella.
- Suomenkielisissä teksteissä lähteiden selitykset suomennetaan: esimerkiksi Teoksessa (ei ”In”), toim. (ei ”ed./eds.”) s. (ei ”p./pp.”), 3. painos (ei ”3rd edition”), ym. (ei ”et al.”).
- Mikäli lähteellä on doi-numero, merkitään se lähdeviitteen yhteyteen.
- Tarkista, että jokaista lähdeluetteloön merkittyä lähdettä on käytetty tekstissä ja että jokainen tekstiin merkitty lähde on merkitty lähdeluetteloön.

ESIMERKKEJÄ ERITYYPISTEN LÄHTEIDEN MERKINNÄSTÄ LÄHDELUETTELOON (löydät lisää esimerkkejä APA-manuaalista):

Kirjat:

- Mainitse tekijä, painovuosi, teoksen nimi (jos kyseessä on uudistettu painos, mainitaan se), ja kustantaja. Esimerkiksi:

Tomasello, M. (2003). *Constructing a Language. A Usage-Based Theory of Language Acquisition*. Harvard University Press.

Kokoomateokseen sisältyvä artikkeli:

- Kokoomateokseen kuuluva artikkeli sijoitetaan lähdeluetteloon artikkelin kirjoittajan mukaan. Lähdeviitteessä mainitaan artikkelin kirjoittajat, vuosiluku, artikkelin nimi. Tämän jälkeen mainitaan teoksen tiedot. Teoksen toimittajien etunimen kirjaimet mainitaan ennen sukunimeä. Teoksesta poimitun artikkelin sivunumerot merkitään teoksen nimen jälkeen sulkuihin. Esimerkiksi:

Goldin-Meadow, S. (2009). From gesture to word. Teoksessa E. Bavin (toim.), *The Cambridge Handbook of Child Language* (s. 145–160). Cambridge University Press.

Tieteellisessä aikakauslehdessä julkaistu artikkeli:

- Lähdeluettelossa mainitaan artikkelin kirjoittajat, vuosiluku, artikkelin nimi, aikakauslehden nimi, volyyminumero ja sivunumerot. Esimerkiksi:

Mäntynen, A., Tapionkaski, S. & Pietikäinen, S. (2018). Kielikäsitteiden vanhustyössä – asukkaiden, hoitajien ja esimiesten käsityksiä hyvästä vuorovaikutuksesta ja kielenkäytöstä. *Puhe ja kieli*, 3, 127–151.

Julkaisusarjassa ilmestynyt tutkimusraportti:

- Mainitse lähdeluettelossa tekijä, painovuosi, raportin nimi ja julkaisusarjan nimi täydellisinä. Mainitse myös raportin numero siten kuin se on raportissa kirjoitettu. Mainitse myös kustantaja, mikäli se käy raportista ilmi. Esimerkiksi:

Grönroos, M. (2003). *Johdatus tilastotieteeseen*. Turun yliopiston Tilastotieteen laitoksen julkaisuja, 25.

Julkaisemattomat lähteet:

- Painamattomat ja/tai julkaisemattomiin lähteisiin merkitään mahdollisimmin tarkat saatavilla olevat tiedot. Esimerkiksi:

Ryömä, I. (2008). *Varhaisen äiti-lapsi -vuorovaikutussuhteen laadun yhteys lapsen kielellisiin valmiuksiin viisivuotiaana*. Psykologian pro gradu -tutkielma. Psykologian laitos, Turun yliopisto.

Ilman tekijänimeä olevat tekstit (esim. työryhmäraportit tai yleiskirjeet):

- Esimerkiksi:

VATT-työryhmä (2013). *Verotuksen ja sosiaaliturvan työllisyysvaikutukset: Vuoden 2012 muutosten arviointia*. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT).

Verkkosivut:

- Mikäli liität tekstiisi verkkosivulähteen, tulee viitteestä käydä ilmi otsikko ja kirjoittajat (mikäli tiedossa), verkko-osoite sekä lähteen tarkka sijainti (jos sivusto on pitkä). Jos kirjoittajaa ei ole tiedossa, viitteeksi laitetaan sivuston otsikko. Jos vuosilukua ei ole tiedossa, merkinnäksi laitetaan n.d. (no date). Esimerkiksi:

Kehityksellinen kielihäiriö (kielellinen erityisvaikeus, lapset ja nuoret) (n.d.). Käypä hoito - verkkosivustolla verkko-osoitteessa:

<http://www.kaypahoito.fi/web/kh/suosituksset/suositus?id=hoi50085>

LOGOPEDIAN OPPIAINEESSA KÄYTETÄÄN LÄHDEVIITTAUKSIA MERKITTÄESSÄ APA-MANUAALIN (*Publication Manual of the American Psychological Association*; uusin versio) OHJEISTUSTA